

ЦРЖСВх. № 244/13.08.2015г.

НАЦИОНАЛНА СПОРТНА АКАДЕМИЯ „ВАСИЛ ЛЕВСКИ”

**ДО ПРЕДСЕДАТЕЛЯ
НА НАУЧНОТО ЖУРИ**

РЕЦЕНЗИЯ

върху представените научни трудове и
преподавателската дейност на
доц. д-р Бонка Михайлова Димитрова

за участие в конкурс за заемане на академичната длъжност „професор” в
професионално направление 7.6 „Спорт“, специалност „Гимнастика,
обявен от НСА „Васил Левски” в ДВ бр. 23, стр. 84 от 27.03.2015 г.

Рецензент: проф. д-р Кирил Костов, дпн

I. Кратки биографични данни на кандидата

На обявения конкурс за заемане на академичната длъжност професор в професионално направление 7.6 Спорт, специалност „Гимнастика, за нуждите на НСА „Васил Левски” единствен кандидат е *доц. д-р Бонка Михайлова Димитрова*. Кандидатът за професор е родена през 1952 г. в град Стара Загора. След завършване на средното си образование учи във ВИФ „Г. Димитров” (НСА) и се дипломира през 1974 г. със специалност „Магистър по физическа култура”. От 1974 до 1979 г. работи като спортен инструктор в Ленински РС след което става асистент в катедрата по гимнастика към ВИФ и в продължение на 15 години преминава съответно през званията старши и главен асистент. През 1991 г., също там, защитава успешно и дисертация за “Кандидат на педагогическите науки” (“доктор”) на тема „Изследване на равновесната устойчивост при изпълнение на упражнения на греда“. От 2004 г е избрана за доцент в НСА „Васил Левски. Понастоящем заема тази академична длъжност и същевременно е и ВИД ръководител на катедрата по гимнастика.

Паралелно с работата си на изявен и уважаван от студентите преподавател доц. Димитрова реализира и подчертана социална активност като член на Асоциацията на професорите от славянските страни и експерт към НАЦИД от 2012 г. Тя е също така и експерт към НАОА от 2013 г и участва в редица акредитационни процедури за оценка на професионално-педагогическа и научна готовност на висшите училища за обучение и

в трите степени на образование (бакалавърска, магистърска и докторска). От 2004 г доц Димитрова е член на Организационния комитет за провеждане на ЕП, СП и СК към БФ «Скокове батут». Тя е също така и съдия по спортна гимнастика – “Международна категория”. Участвала е в международни съдийски семинари в София, Букурещ, Бигберх (Холандия) и др.. Автор е на редица масови гимнастически композиции.

II. Обща характеристика и оценка на преподавателската и научно-изследователската дейност на кандидата

A. Реализация като преподавател

Доц. д-р Б. Димитрова е изграден университетски преподавател с над 35 години академичен стаж в НСА. Със своите задълбочени теоретични и практически познания в областта на училищното физическо възпитание, гимнастиката, спортната тренировка, интегрираното обучение на хора със специални образователни потребности, спортната анимация и др. тя е не само авторитетен и респектиращ студентите преподавател, но е и дълбоко уважаван колега от всички преподаватели на НСА и другите висши училища в областта на физическото възпитание и спорта.

Кандидатът за професор доста успешно управлява и координира ръководените от нея научни проекти, както и ползотворно участва в редица образователни проекти у нас и в чужбина по линия на програма „Еразъм“ и на образователната европейска програма СЕЕРУС. Като изявен специалист в областта на спортната педагогика (училищно физическо възпитание, адаптирана физическа активност, високото спортно майсторство, спортна анимация и др.) тя участва също така и в създаването на редица нови бакалавърски и магистърски специалности и програми в НСА.

Доц. Димитрова доказва своята професионална компетентност и умения за изследователска работа и в ръководството на своите дипломанти и докторанти. Тя е била научен ръководител на успешно защитили 8 дипломанти и двама докторанти и в момента ръководи още един докторант.

От позициите си на хабилитиран преподавател и член на Специализирания научен съвет по ТМФВСТ (вкл. ЛФК), а и след приемането на ЗРАСРБ, доц. Димитрова е избирана за рецензент в процедури по защита на дисертации (11 пъти) и хабилитации (5 пъти). Била е рецензент също така и на статии и доклади (15 пъти) учебни пособия и програми – 5 пъти, както и рецензент за издаването на монографични трудове – 5 пъти, а така също и често използван рецензент на статии в списание „Спорт и наука“.

Доц.д-р Б. Димитрова е изявен спортен педагог и лектор. Изнасяла е лекции освен в НСА и в други университети у нас и в чужина. Води също така и учебна дисциплина на чужд език, като във всички свои задължения като преподавател и учен, винаги е защитавала убедително своята компетентност и ерудиция на спортен специалист с иновативно мислене и реализация в областта на училищното физическо възпитание и спортната тренировка, интегрираното обучение на хора със специални образователни потребности, спортната анимация и др.

B. Научно-изследователска дейност

В конкурса за академичната длъжност „професор“ доц. Димитрова е представила следната научна и учебно-методична продукция (вж. таблицата).

Основни наукометрични данни за кандидата

№	Вид на трудовете	За доцент (брой)	За професор (брой)	Общо
1.	Монографии	1	2	3
2.	Учебници и учебни помагала	9	16	25
3.	Публикувани статии в списания: • национални - 36 • международни - 5 • с импакт фактор - 2 • реферирана база данни - 1	19	44	63
4.	Научни доклади в сборници		5	5
5.	Участие в научно-изследователски проекти	-	6	6
6.	Общ количествен показател	29	73	102

Представените данни за публикационната дейност на кандидата показват едно системно и сравнително равномерно творческо присъствие в изследването на проблеми, основно свързани с тематиката на обявения конкурс в период на повече от 35 години с тенденция за засилване в последните 4-5 години. Очевидно е, че и след хабилитирането си кандидатът за професор доц. Димитрова е продължила своето научно развитие за което говорят и 73-те научни разработки в периода след доцентурата.

По обхват, значимост, характер и приложност рецензираната продукция на кандидата се състои основно от една (1) дисертация; три /3/ самостоятелни монографични труда; участие в двадесет и пет /25/ учебника и учебни помагала; 63 научни статии и 5 участия в авторитетни научни форуми по проблемите на спортната тренировка в гимнастиката.

❖ Обобщена характеристика на научно-изследователската и научно-приложна дейност на кандидата

Основните научно-теоретически и научно-приложни изследователски търсения и постижения на доц. д-р Димитрова са изключително целенасочени и тясно ориентирани към темата на обявения конкурс. Сред тези публикации, със своята значимост и насоченост се открояват трите книги с монографичен характер. (1,2,3 от списъка с публикациите).

В монографичния труд „Система за подготовка и оптимизация на обучението по спортна гимнастика /жени/“ задълбочено и в детайли са изследвани проблемите в българската гимнастика и причините за тях, като на тази основа е предложен иновационен актуализиран модел за система на организация и подготовка в спортната гимнастика. Този модел за организация на тренировъчната и състезателната дейност е значителен принос с подчертано методико-приложен характер и ще доведе до повисоки тренировъчни и състезателни успехи в гимнастиката. Заслужава висока оценка също така и изборът от авторката компаративиски контент-анализ на изследвания проблем, който ѝ позволява да вникне по-дълбоко в разглежданата проблематика. Изграденият и научно обоснован модел за начална техническа подготовка на основата

на базовите двигателни действия и определен обем на материал за възрастта 7-9 години (момичета) е сполучлив опит да се усъвършенства методиката на обучение в многогодишен аспект.

Подчертан интерес в теоретико-приложен аспект предизвиква и предложената на вниманието на специалистите организационно-методическа диагностика на спортните таланти в спортната гимнастика. Тя открива възможност за повишаване на ефективността и рентабилността в подготовката на спортния резерв. Представените от автора три прогностични модела, чрез които се осъществява селекцията в двете нива на спортния подбор имат своята определяща роля в различните етапи от многогодишната подготовка. Използваният холистичен подход при анализа на проблема за оптимизиране системата за подбор на млади гимнастички позволява на доц. Димитрова да достигне до оригинални и с важно значение изводи и препоръки за създаване на ефективна научно обоснована система за диагностика и подбор на спортно надарени и перспективни за спортната гимнастика деца. (2).

Полезни за социалната адаптация и реализация на лицата с увреждания са получените от автора резултати от изследването възможностите на гимнастическата дейност за предлагане на адаптирана двигателна активност с тези лица. Авторът стига до извода, че многообразието от гимнастически средства и форми за тяхното приложение позволяват да се намерят най-адекватните от тях за адаптирането на физическата активност за хора с увреждания. Правилният избор на гимнастическите средства изисква и съответстваща методика за обучение и тренировка за различните видове инвалидности в която посока са и методико-приложните търсения на кандидата за професор. Разработените проблеми от педагогическа гледна точка за сетивни и ментални увреждания ще обогати и помогне на процеса за коректното осъществяване на адаптираната физическа активност със средствата на гимнастиката (3).

Особено силно е присъствието на доц. Димитрова при разработването на съвместните учебни пособия и разработки с методико-приложен характер, разглеждащи проблемите на обучението по гимнастика като цяло. (4 – 17 от списъка). В тях, авторката се изяснява като много добър познавач на тази дейност.

Освен посочените вече по-горе изследователски и професионално-педагогически интереси доц. д-р Б. Димитрова, в съавторство и самостоятелно, е насочила своите усилия и към проучването и на някои предимно научно-теоретически аспекти на спортната гимнастика. (18,19, 22,30, 37,42, 48 и др.). В тези публикации авторката се доказва като изследовател с подчертано изявен стремеж за теоретико-приложни обобщения и изводи. В тази посока са и редица други публикации, свързани с: „анализ трудността на упражненията с уреди изпълнени от състезателките по художествена гимнастика“ (48), „актуализиране на системата на подготовка на смесена успоредка“ (49), „основни фактори за формирането на спортния резултат на батут“ (58), „влияние на спортните тренировки върху ишиокруралната мускулатура при жени“ (39) „кинематичен анализ на прелитане с ½ обръщане от високата към ниската прът“ (37) и др. Към тази категория научни публикации на доц. Димитрова ще прибавим и поредицата публикации, свързани с изследване на: „...двигателните възможности на хора с ментални увреждания със средствата на гимнастиката“ (44), „ гимнастика в школе: проблеми и перспективи“ (51) и др.

Като разширяване на научния кръгзор и нестандартни изследователски пристрастия на автора приемам публикациите с номера (21), (23),(28), където авторката в хронологичен исторически аспект проследява зараждането на някои от дисциплините в гимнастиката. Публикациите с номера (30) и (50) разглеждат възможностите на гимнастическите упражнения като анимационен продукт, а тази под номер (56)

анализира проблема с „координационните способности като фактор за подбор на гимнастици“ и др.

❖ **Основни научни и научно-приложни приноси.**

В основната си част научно-теоретическите и научно-приложните изследователски приноси на доц. д-р Б. Димитрова са по темата на обявения конкурс. Бих желал обаче да обърна внимание и на широкия диапазон от автори търсения и постижения, които показват не само широта на изследователските интереси, но и стремеж към търсене на нови, недостатъчно проучени, но същевременно актуални и значими за образователната теория и практика, научни и научно-приложни проблеми. Най-общо тези приноси могат да бъдат обособени в следните 5 групи:

I. Оптимизация на обучението по спортна гимнастика /1, 19, 21, 24, 25, 26, 28, 29, 31, 32, 33, 34, 37, 40, 42, 43, 46, 47, 55, 60, 61/

- Създадена е обективна методическа класификация на упражненията по структурни групи и в многогодишен аспект на различните уреди по точни количествени показатели.
- Представена е методическа програма за базови двигателни действия на основата на специфичните особености на всеки уред.
- Съставена е коригираща методическа програма за подготовка на 9 – 12 годишни гимнастички на смесена успоредка.
- Изграден е научно обоснован модел за начална техническа подготовка на основата на базови двигателни действия и определен обемен материал за момичета на възраст 7- 9 години.

II. Тренировка в спортната гимнастика - проблеми и система за подготовка /1, 20, 51, 28, 49, 54/

- Установени са някои организационно-методически проблеми в системата на подготовка в спортната гимнастика.
- Предложен е актуализиран и усъвършенстван модел на система за спортна подготовка и организация на вътрешния спортен календар в спортната гимнастика - жени.

III. Спортен подбор /2, 4, 56 /

- Направен е теоретичен анализ на достиженията в областта на спортната генетика с идеи за прогнозиране на високи спортни резултати в бъдеще.
- Предложена е организационно-методическа диагностика на спортните таланти в гимнастическите спортове.
- Лансирани са три прогностични модела, чрез които да се осъществява селекцията в двете нива на спортния подбор в многогодишен аспект.

IV. Гимнастиката в образователната система /1, 20, 27, 38, 51/

- Установени са редица проблеми в обучението по гимнастика в училище, като се посочват пътищата за тяхното преодоляване.
- Изготвена е коригираща програма за достигане на необходимото ниво на двигателна подготвеност по гимнастика за различните възрастови групи съобразно изискванията.

- Установено е че, средствата на гимнастическите спортове с многообразните си форми позволяват намирането на най-адекватните такива за адаптирането на физическата активност за хора с увреждания.
- Научно е доказана профилактичната и социалната роля на двигателната активност със средствата на оздравителната гимнастика.

VI. Заключение

Важността и решаващото значение на крайното становище “ЗА” или “ПРОТИВ” една кандидатура за заемане на академична длъжност „професор”, неволно извиква у мен отдавна дискутирания в научните и научно-преподавателските среди казус за оценката и съотношението на изследователска и преподавателска компонента в дейността на кандидата.. Въпреки важността и на двата критерия за подобна оценка ще отбележим, че обективните и субективните критерии при съпоставяне на чисто научно-изследователската дейност на кандидати от научните институти на БАН с учебно-научната, изследователската и преподавателската дейност на работещите във висшите училища са различни. Въпреки многото допирни точки по отношение професионалните задължения на работещите в тези институции, специфичните особености на работа в едните заведения, като чисто научно-изследователски, и другите, като учебно-научни и изследователски, изискват и специфични, за да не кажа различни критерии за оценка. Споделям всичко това, защото изтъквайки дотук в рецензията всички положителни страни и приноси в научно-изследователската дейност на кандидата за професор, искам да подчертая също така и нейните много високи професионално-педагогически способности на утвърден университетски преподавател и ръководител на катедра. В заключение ще отбележа, че реализираната научно-изследователска и учебно-преподавателска на кандидата за професор ми дава дълбоката увереност и основание да считам, че доц. д-р Б. Димитрова е доказан университетски преподавател, водещ на високо професионално равнище лекциите и методико-практическите упражнения по гимнастика. Като имам предвид всичко това, както и тематичната насоченост на обявения конкурс, предлагам на уважаемите членове на научното жури с положително гласуване да допуснат кандидатът **доц. д-р Бонка Михайлова Димитрова** за избор във Факултетния съвет за назначаването ѝ на академичната длъжност „ПРОФЕСОР” в професионално направление **професионално направление 7.6 Спорт, специалност „Гимнастика** **Левски”**. Моят вот е положителен с пълна убеденост.

София
12. 07. 2015г.

Рецензент
Проф. Кирил Костов, дпн

